

HANS JOACHIM BUDDECKE

Erdal KORKMAZ

Hans Joachim Buddecke, 22 Ağustos 1890'da tarihinde, babası Albert Buddecke Berlin'de Harp Akademisi'ne komuta ederken doğmuştur. Liseye Potsdam, Strasburg, Alsace-Lorraine'de gitmiştir. 1904 ilkbaharında askeri öğrenci olarak Harp Okulu'nda eğitime başlamıştır. Almanya'da Selektta denilen, askeri okullarda subay olacak seçkin öğrencilerin toplandığı sınıfa kadar eğitim almıştır. Subaylık sınavını iyi derece ile vermiştir. 1910 yılında 1'inci Hessen Grandüklüğü, 115'inci Piyade (Hassa) Alayı teğmeni olarak orduda göreve başlamıştır.

1913 yılında ABD'de yeni bir yaşam kurmak için alayın yedek subaylığına atanarak askeri görevden ayrılmıştır. ABD'nin Indianapolis kentinde bir otomobil fabrikasına girerek çalışmaya başlamıştır. Bu sırada havacılığa ilgi duymuş ve 20 Mayıs 1914 tarihinde satın aldığı Nieuport model bir uçakla, kendi kendine uçmayı öğrenmiştir. Buddecke'nin ABD'de uçmayı öğrendiği dönemde Birinci Dünya Savaşı başlamış ve Almanya da savaşa dahil olmuştur. Buddecke, ülke savunmasında görev almak için 1914 Ağustos ayında Yunan bandralı bir gemi ile Almanya'ya dönmüştür.

Buddecke ülkesine döktükten sonra Frankfurt yakınlarında kısa

bir havacılık eğitimine tabi tutulmuş, ardından da Eylül 1914'te Batı Cephesi'nde görevlendirilmiştir. Önce ikinci pilot olarak göreve başlamıştır. Cephe görevleri esnasında kısa sürede önemli başarılar elde etmiştir. 1915 Eylül ayı sonunda Buddecke, hava muharebesi sonucu bir İngiliz uçağını düşürmüştür. Bu uçak, onun düşürdüğü ilk uçak olmuştur. Ardından Alman göklerinde iki uçak daha düşürecektir. Başarılarından dolayı 1915 yılında Buddecke'ye; iki Demir Haç, Hohenzollern Kraliyet Kılıçlı Şövalye Haçı, Saksonya Krallığı St. Heinrich Askeri Nişanı verilmiştir.

Bu sırada 1915 yılı Kasım ayında Almanya'ya giden Osmanlı havacılığının başındaki Alman Pilot Yüzbaşı Erich von Serno, cephelerde görevlendirilmek üzere tayyare, pilot ve uçak bakımcı talebinde bulunmuştur. Serno'nun girişimleri sonucunda, Çanakkale Cephesi'nde kullanılmak üzere Alman Genelkurmayı tarafından üç tayyareden oluşan bir Fokker av birliği tahsis edilmiştir. Bu birliğin görevlendirilmesinde, Çanakkale'de faaliyet gösteren İngiliz av uçaklarının etkinliğini önleme isteği etkili olmuştur. Almanya'dan gönderilen birliğin pilotları ve diğer yardımcı personelinin Osmanlı kadrosuna girmesi ve subayların Osmanlı rütbesi alması kararlaştırılmıştır. Bu karar sonrasında Almanya'dan yola çıkarılan üç uçaktan oluşan av birliği, 1915 yılı Aralık ayı içerisinde İstanbul'a gelmiştir. Birliğe ait Fokker E.II tipindeki uçaklar; F-2, F-3 ve F-4 Türk askeri numarasını almıştır. Birliğin

başında bulunan Üsteğmen Hans Joachim Buddecke, rütbesi yüzbaşılığa yükseltilerek, Osmanlı subay üniforması giymiştir. Bu hava birliği, aralık ayı sonunda Çanakkale Cephesine hareket etmiştir. Yüzbaşı Buddecke'nin de içerisinde yer aldığı Alman havacılar, Çanakkale'ye geldikten sonra, 1'inci Tayyare Bölüğüne bağlı olarak Galata Meydanı'na yerleşmiştir.

Yüzbaşı Buddecke'nin Çanakkale'ye geldiği sırada, 6 Ocak 1916 tarihinde İtilaf uçakları tarafından Osmanlı Tayyare Bölüğü'nün bulunduğu Galata'daki hava meydanına bir taarruz yapılmıştır. Bu taarruz sırasında Alman Pilot Yüzbaşı Buddecke, İtilaf uçaklarını önlemek amacıyla meydana dan havalanmıştır. Buddecke, havada bir Fransız Maurice Farman uçağı ile hava muharebesine tutuşmuştur. Neticede Buddecke, Fransız Pilot Locente'nin kullandığı Farman uçağını, Çanakkale Boğazı'nın Anadolu yakasındaki Özbek-Karacaviran arasındaki bölgeye düşürmüştür. Düşen uçak üzerinde yapılan incelemede, Fransız pilotun hayatını kaybettiği anlaşılmıştır.

Aynı gün öğleden sonra Galata'daki tayyare meydanına iki İngiliz tayyaresi tarafından bir hava taarruzu daha gerçekleştirilmiştir. Bu hava taarruzu sırasında Yüzbaşı Buddecke, İngiliz uçaklarından birini Boğazın Rumeli yakasında bulunan Ilgardere, Pazarcıköy, Burhanlı arasındaki bölgeye düşürmüştür. Böylece Yüzbaşı Buddecke, bir gün içerisinde ikinci hava zaferini kazanmıştır.

Buddecke'nin bu başarıları üzerine aynı gün Başkumandan Vekili ve Harbiye Nazırı Enver Paşa vasıtasıyla Osmanlı Ordusu Hümayunu Başkumandanlığı Vekaletine bir yazı gönderilmiştir. Bu yazı ile Yüzbaşı Buddecke'nin başarılı uçuşları ve Seddülbahir'de düşürdüğü beşinci tayyarenin mükafatı olarak kendisine kırk lira verilmesi emredilmiştir. İlgili yazışma, Alman Pilot Yüzbaşı Buddecke'nin bizzat Başkumandan Vekili ve Harbiye Nazırı Enver Paşa tarafından takdir edildiğini göstermektedir.

11 Ocak 1916'da Yüzbaşı Buddecke ve Yüzbaşı Schütz, Fokker av tayyaresi ile havada rastladıkları bir İngiliz uçağını Seddülbahir açıklarında denize düşürmüştür. 12 Ocak 1916 tarihinde Buddecke yaptığı bir uçuş dönüşü, Osmanlı Başkomutan Vekili Enver Paşa'nın konutuna davet edilmiştir. Kendisi anılarında, Enver Paşa'nın düşmandan alınan mevzileri görmek için Çanakkale'ye geldiğini ifade etmektedir. Neticede Enver Paşa ile görüşmek için Buddecke, Alman arkadaşı Pilot Yüzbaşı Schütz ile beraber uçaklarıyla Alçıtepe'ye gitmiştir. Alman havacılar, tam uçaklarından inecekleri sırada bir İtilaf uçağı bölgeye yaklaşmıştır. Bunun üzerine önce Schütz, ardından da Buddecke uçakları ile önleme yapmak için havalanmıştır. Bu uçuş sırasında Alman havacılar, İtilaf tayyaresi ile havada birbiri ile çatışmaya başlamıştır. Bu sırada çatışma, Osmanlı Başkumandan Vekili Enver Paşa ve maiyeti tarafından da dikkatli bir şekilde izlenmiştir. Neticede Buddecke, hava muharebesinde gösterdiği maharet

ile İtilaf uçağını düşürmüş ve bizzat Osmanlı Başkomutan Vekili Enver Paşa tarafından takdir edilmiştir. Buddecke anılarında Enver Paşa ile karşılaşmasını; *"Enver, kusursuz bir Almanca ile tanık olduğu çarpışmayı övdü, teşekkür etti. Öz konuşması, alışılmamış derin düşüncelerini ele veriyordu. Yaverlerinden birinin elinden Altın Liyakat Madalyası'nı alarak bana taktı. Bu bir ödül değil, küçük bir anı dedi."* diyerek anlatmıştır.

13 Ocak 1916'da Başkumandan Vekili Enver Paşa tarafından gönderilen yazı ile Çanakkale'de bir Fransız tayyaresini düşürmeye muvaffak olan Buddecke'nin bir kıta Muharebe Gümüş Liyakat Madalyası verilmesinin uygun görüldüğü belirtilmiştir. 16 Ocak 1916'da da Başkumandan Vekili Enver Paşa'nın kararı sonucu hazırlanan belgeyle, Çanakkale'de üçüncü harp tayyaresini düşürmeye muvaffak olan Buddecke'nin Muharebe Altın Liyakat Madalyası taltif olunduğu ifade edilmiştir.

Alman Pilot Buddecke, 30 Mart 1916 tarihinde Seddülbahir üzerinde iki İngiliz uçağı ile hava muharebesine tutuşmuştur. Bu uçaklardan birisi, Yüzbaşı Buddecke tarafından vurularak düşürülmüş ve uçak yanmıştır.

1916 yılı Nisan ayında Galata'daki 1'inci Tayyare Bölüğü yanında, Fokker av uçaklarından oluşan Çanakkale şehri civarında, 6'ncı Tayyare Bölüğü kurulmuştur. Bölük komutanlığına da Alman Pilot Yüzbaşı Hans Joachim Buddecke getirilmiştir. Yüzbaşı Buddecke, 6'ncı Tayyare Bölük Komutanı

olduktan sonra 6 Nisan 1916 tarihinde kullandığı Fokker av tayyaresi ile Kumdere üzerinde bir İngiliz uçağı ile karşılaşmış ve onunla hava muharebesine tutuşmuştur. Bu hava muharebesi sırasında İngiliz uçağı yanmaya başlamış ve ardından denize düşmüştür.

12 Nisan 1916'da Buddecke'ye, Almanya'da düşürdüğü üç uçaktan başka Türkiye'de düşürdüğü beş tayyare olmak üzere toplam sekiz tayyareden dolayı, Almanların en yüksek nişanı olan Pour Le Merite (Mavi Max) verilmiştir. Yüzbaşı Buddecke, 1916 Eylül ayından aynı yılın aralık ayına kadar tekrar Batı Cephe'lerinde görevlendirilmiştir. Bu görevlendirmenin sebebi, İngilizlerin 1 Temmuz 1916'da Almanlara karşı iki milyon askerle başlatmış olduğu taarruz olmuştur. Bu kapsamda Buddecke, 1916 sonbaharında Batı Cephesi'ne dönmüş 4 numaralı avcı filosu komutanı olarak Alman hava gücüne katkılar sağlamıştır.

Buddecke, 1917 Ocak ayında Osmanlı İmparatorluğu'na geri dönerek, bir yıl boyunca Çanakkale Boğazı'nda görev yapan kuvvetlerin havadan keşif ve gözcülüğünü yapmıştır. Türk havacılar tarafından *"Şahin"* lakabı ile anılmıştır. 15 Mart 1917 tarihinde Buddecke, Alman pilotlar Meinecke ve Croneiss ile bir devriye uçuşuna çıkmıştır. Bu uçuş sırasında Alman pilotlar; Halberstad Hk1, Hk4 ve Fokker F-9 tayyareleri ile İtilaf tayyarelerine karşı muharebe ederek onları uzaklaştırmıştır. Bu olay sonrasında İtilaf tayyareleri, gündüz uçmayı bırakıp, geceleri etkinlik göstermeye başlamıştır. Bu

durum İtilaf Devletleri'nin gündüz uçuşlarına ara vermesine sebep olmuştur.

Buddecke, 1917 yılı Mayıs ayında İzmir Üzerinde iki İngiliz uçağını düşürmüştür. Konuya ilişkin olarak İzmir'den Umur-u Havaiye Müfettişliğine gönderilen resmi yazıda, 30 Mayıs 1917'de Yüzbaşı Buddecke'nin saat on iki'de çift satırlı düşman Farman tayyaresi ile bir düşman avcı tayyaresini düşürdüğü bildirilmiştir. Aynı yazının devamında, çift satırlı Farman tayyaresinin Buca'da yandığı; düşman avcı tayyaresinin ise kanadının kırılması sonucu düştüğü ifade edilmiştir. Aynı yazıda, bu hava muharebesinin İzmir halkı tarafından şehirden dahi müşahade edildiği belirtilmiştir. Bu başarısından dolayı Buddecke'ye, İzmir halkı tarafından bir altın plaket verilerek teşekkür edilmiştir.

Buddecke, 1918 yılı başında tekrar Avrupa Cephelerinde görevlendirilmiştir. Onun geri çağırılmasında Hollandalı bir uçak mühendisi olan Anthony Fokker tarafından geliştirilen, pervane ile eşgüdümlü olarak ateş edebilen makineli tüfekli uçakların geliştirilmesi etkili olmuştur. Bu kapsamda Almanlar tarafından Batı Cephesi'nde kullanılmak üzere yedi hava birliği kurulmuştur. Buddecke de bu yeni düzenleme kapsamında Gelibolu'dan çağrılıp, avcı birliği "Jasta 30"da görevlendirilmiştir. Buddecke Almanya'ya döndükten sonra, kolundaki sakatlıktan dolayı zor bir süreç geçiren arkadaşı Rudolf Berthold'un komutan vekili olmuştur.

10 Mart 1918 tarihinde Buddecke, "Jasta 18" in yedi uçaktan oluşan birliği ile 18 uçaktan oluşan bir İngiliz filosuna karşı Lille yakınlarında hava muharebesine girmiştir. Bu hava muharebesi esnasında hava birliğinin komutanı olan Berthold, İngiliz uçakları tarafından kuşatılmıştır. Bunun üzerine Buddecke, arkadaşının yardımına gitmiş ve Berthold'u İngiliz uçaklarından kurtarmaya çalışmıştır. Bu kapsamda kendisi dikkati üzerine çekip, liderini ve arkadaşını korumayı öngörmüştür. Ancak, hava muharebesi sırasında Buddecke, kalbinden vurularak uçağıyla yere çakılıp, hayatını kaybetmiştir. Cenazesi, 22 Mart 1918'de Berlin'de Invalidenfriedhof'ta toprağa verilmiştir.

Yüzbaşı Buddecke, askerlik hayatı boyunca 13 resmi hava zaferi kazanmıştır. Başarıları, hem Almanya hem de Osmanlı Devleti'nin en büyük madalyaları ile taltif edilmesine etki etmiştir. Madalyalardan birini bizzat Osmanlı Başkumandan Vekili Enver Paşa'nın elinden almıştır. Almanya'nın "As" adı verilen en liyakatlı pilotlarından biri olan Yüzbaşı Buddecke'nin kariyeri ve başarıları, O'nun Alman ve Osmanlı havacılık tarihine adını altın harflerle yazdırmasına etki etmiştir.

Kaynakça

- Buddecke, Hans Joachim. *Çanakkale Üzerinde Bir Şahin*. Çev. ve Haz. Bülent Erdemoğlu. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2009.
- Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı. BOA. İ.TAL. 507.46.
- Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri

Başkanlığı. BOA. İ.TAL. 507.54.

- Göymen, İhsan. *Birinci Dünya Harbi'nde Türk Hava Harekâtı*. C.IX, Ankara: Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı, 1969.
- Kansu, Yavuz, Sermet Şensöz ve Yılmaz Öztuna. *Havacılık Tarihinde Türkler*. C.I, Ankara: Hava Basımevi, 2006.
- Kapucu, Davud. *Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Harbi'nde Hava Harp Gücü (1914-1918)*. Çanakkale: Paradigma Akademi Yayınları, 2022.
- Korkmaz, Erdal. "Birinci Dünya Harbi Çanakkale Cephesi'nde Alman Bir Pilot: Hans Joachim Buddecke". Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi. 2024, Sayı: 74; 75-87.
- Kurt, Deniz ve Erdal Korkmaz. *Kuruluşundan Günümüze Türk Hava Kuvvetleri (Harekât ve Teşkilatlanma Tarihi)*. C.I, Ankara: Hava Basımevi, 2020.
- Kurter, Ajun. *Türk Hava Kuvvetleri Tarihi*. C.II, Ankara: Hava Basımevi, 2009.
- MSB Arşiv ve Askeri Tarih Daire Başkanlığı (ATASE) Arşivi. BDH, K: 1424, D: 163, F: 7.
- MSB Arşiv ve Askeri Tarih Daire Başkanlığı (ATASE) Arşivi. BDH, K: 1389, D: 2, F: 19-1.
- MSB Arşiv ve Askeri Tarih Daire Başkanlığı (ATASE) Arşivi. BDH, K: 1424, D: 163, F: 7-2.
- Vaka-yı Terakkiyat-ı Havaiye Dergisi. 1 Mayıs 1917, Sayı: 1; 3.

Atıf

Korkmaz, Erdal. "Hans Joachim Buddecke", Çanakkale Savaşları Ansiklopedisi, Ed. Murat Karataş, İstanbul: Çanakkale Savaşları Enstitüsü Yayınları (ISBN: 978-605-80897-7-8), 2025.

Erdal Korkmaz, "Hans Joachim Buddecke", Çanakkale Savaşları Ansiklopedisi, Ed. Murat Karataş, Çanakkale Savaşları Enstitüsü Yayınları (ISBN: 978-605-80897-7-8), İstanbul 2025.